

PROGRAM

NATIONALE HERDENKING SREBRENICA GENOCIDE

Lange Voorhout 38, 2514 EE, Den Haag, 11 juli, 15:00
11.07.1995 – 11.07.2024

implementatie

van de **VN-resolutie** in de
Bosnische staatsinrichting

moet zorgen voor de **juridische**
acceptatie
van de genocide

wat uiteindelijk moet leiden tot
realisatie

NEVER FORGET

VERENIGING VAN OVERLEVENDEN VAN DE SREBRENICA GENOCIDE 95
UDRUZENJE PREŽIVJELIH SREBRENIČKOG GENOCIDA 95

ISLAMSKA ZAJEDNICA BOŠNJIKA U NIZOZEMSKOJ
ISLAMITISCHE VERENIGING VAN BOSNIJAKKEN IN NEDERLAND

MARŠ MIRA ZA SREBRENICU 2024.

Marš mira se organizuje svake godine 11. Jula prije održavanja Nacionalne komemoracije za Srebrenicu. Ovaj marš je posvećen žrtvama počinjenog genocida u i okolini Srebrenice i dug je 11 kilometara. Maršuta od 11 kilometara je simbolična veza za događaj počinjenog genocida 11. Jula 1995. Marš mira prvi put je organizovan 2013 godine u Holandiji, a ove godine je održan po dvanaesti put. Polazak je iz Wassenara (De Roggewoning, Buurtweg 120-122) sa odredištem Lange Voorhout u Hagu.

Maršuta

Okupljanje i polazak iz Wassenara prema zatvoru Scheveningen, zatim kolona kreće prema Medjunarodnom krivičnom Sudu za bivšu Jugoslaviju, Palati Mira ka krajnjem odredištu Lange Voorhout u Den Hagu.

Vremenska šema maršute

09:30 Okupljanje
10:30 Polazak
12:00 Zatvor Scheveningen
13:30 Medjunarodni krivični Sud za bivšu Jugoslaviju
14:00 Palata Mira
14:30 Dolazak kolone na odredište Lange Voorhout Den Hag
15:00 Nacionalna komemoracija za žrtve počinjenog genocidana u i okolini Srebrenice 1995.

Više informacija možete dobiti putem maila: marsmira2013@gmail.com

PROGRAM 2024

- 15:00** **Početak komemoracije**
Leila Prnjavorac
- Pjesma: "Jedna si jedina"**
- 15:10** **Načelna deklaracija nacionalnog obilježavanja genocida u Srebrenici**
Adnan Delić, predsjednik organizacionog odbora
- 15:20** **Govor ispred udruženja preživjelih Srebreničkog-genocida juli 1995.**
Mirela Salić
- 15.30** **Govor**
Tineke Strik, poslanica u Evropskom Parlamentu
- 15.35** **Govor**
Gijs Pepijn Tuinman, Državni sekretar Ministarstva Odbrane
- "Srebrenica Inferno"**
- 15:45** **Govor**
Sandra Pudja, fondacija Nacionalnog spomenika Srebreničkog genocida '95
- 15:50** **Govor**
Aldin ef. Šahbazović, glavni imam Islamske Zajednice Bošnjake Nizozemske
- 15:55** **Govor**
Saskia Bruines Odbornik za finansije, kulturu i ekonomski razvoj opštine Den Hag
- 16:00** **Govor**
Njegova Ekselencija gospodin Almir Šahović ambasador BiH u Nizozemskoj
- 16:05** **Govor**
Sevlid Hurtić, ministar za ljudska prava i raseljena lica Bosne i Hercegovine
- 16:10** **Dvije minute šutnje i Last Post**
U izvedbi Bert van Bommel
- Dženaza-namaz**
Aldin ef. Šahbazović, glavni imam Islamse Zajednice Bošnjake Nizozemske
- 16:20** **Čitanje imena žrtava počinjenog genocida**
Hedib Hasanović, sin nevino stradale žrtve počinjenog Genocida
- Ilahija: "Nemoj Žalit Suzama"**
- 16:30** **Riječ zahvale**
Leila Prnjavorac

POČETAK KOMEMORACIJE

Danas je 11 juli 2024, prije tačno 29 godina, na današnji dan, 11. jula 1995. godine počinjen je genocid u i okolini Srebrenice. U nekoliko dana poslije agresije na UN zaštićenu zonu enklava Srebrenica, vojska RS-a i druge srpske vojne i paravojne ekstremistične formacije su bezdušno masovno zlostavljali, ubijali, strijeljali, više od 8.000 Bošnjaka – očeva, majki, sinova, kćeri, braće, sestara, familije i prijatelja. Pored navedenih zlostavljanja uslijedila su takode masovna istrebljenja jednog naroda “Bošnjaka” masovna seksualna zlostavljanja i silovanja.

Ja sam Leila Prnjavorac i jaću danas voditi komemorativni program na Bosanskom i Holandskom jeziku. Današnju komemoraciju zbog radova u Parlamentu održavamo ovdje na Lange Voorhout umjesto Na Trgu u Hagu. Preko livestreama na stranicama srebrenica-herdenking.nl, fejsbuk stranica i mnogih drugih društvenih mreža i webstranica, hiljade ljudi mogu današnju komemoraciju uživo putem interneta pratiti. Danas se u Potočarima kopaju posmrtni ostaci četrnaest identificiranih žrtava genocida.

Do sada je u memorijalnom centru u Potočarima ukopano 6.735. žrtva počinjenog genocida. 29 godina nakon počinjenog genocida još uvijek tragamo za oko 2000 nedužnih žrtava. Danas smo uz sve preživjele, uz porodice žrtava, one koji su svoje najmilije pronašli i ukopali kao i one koji još uvijek za svojim najmilijim tragaju.

Svima koji danas obilježavaju i sjećaju se Srebreničkog genocida kako u Potočarima, tako i širom svijeta, želimo mirnu i dostojanstvenu komemoraciju.

Sada ćemo slušati ‘Jedna si Jedina’. Poslije toga će se pročitati ovogodišnja komemorativna izjava.

“JEDNA SI JEDINA”

Zemljo tisuć ljetna, na vjernost ti se kunem.
Od mora do Save od Drine do Une.

Jedna si, jedina, moja domovina.
Jedna si jedina Bosna i Hercegovina.

Bog nek' te sačuva za pokoljenja nova.
Zemljo mojih snova, mojih pradjedova.

Jedna si, jedina, moja domovina.
Jedna si jedina Bosna i Hercegovina.

PRINCIPIJELNA IZJAVA - NACIONALNE KOMEMORACIJE GENOCIDA U SREBRENICI

Od 1997. godine u Den Hagu se organizuje nacionalna komemoracija žrtvama genocida počinjenog u Srebrenici. Ovo je nacionalni trenutak u kojem razmišljamo o žrtvama ovog genocida. Danas ljudi širom svijeta obilježavaju ta sjećanja na žrtve i rodbinu.

U julu 1995. godine došlo je do agresije na civile koji su bili nemoćni i beznađežno tražili zaštitu od Ujedinjenih nacija. Uz pomoć srpske vlade, krajnje ekstremni srpski nacionalisti napali su zaštićenu zonu Srebrenice. Danima su muškarci, žene, djeca i starci bili pod prijetnjom, ponižavani, mučeni, silovani i ubijani. Za nekoliko dana broj nevinih žrtava porastao je na najmanje 8.372.

Tokom ovih mračnih dana 1995. bio je prisutan holandski bataljon koji je radio pod zastavom Ujedinjenih nacija. Pod budnim okom međunarodne zajednice, srpske snage su izvršile užasan genocid nad nedužnim ljudima. Holandski bataljon, koji je imao mandat da ih štiti, zajedno sa međunarodnom zajednicom, nije uspio zaustaviti srpsku agresiju koju je predvodio Ratko Mladić. U Holandiji se mediji uglavnom fokusiraju na priču o plavim šlemovima, dok žrtve genocida nestaju u pozadini.

Nemar međunarodne zajednice kao rezultat kolektivne krivice godinama je ohrabrivao počinioce i poricatelje genocida, dodatno povećavajući tenzije na Balkanu između različitih grupa stanovništva. Srebrenica je nakon 1995. godine postala igračka za desničarsku politiku entiteta Republika Srpska i Srbije. Srebrenica je pod kontrolom ekstremista i prijetnja ukidanja opštinskog statusa Srebrenice je jaka. Rezultat toga je da se otuđenost unutar bosanskohercegovačkog stanovništva povećava svakim danom. Osim toga, traume se prenose s generacije na generaciju.

U ovom trenutku generacije su već odrasle uz bol i patnju svojih roditelja, nana i djedova. Generacije koje su danas uspješan dio holandskog društva i koje su se razvile u uzore holandske integracijske politike. Holandska država stoga ima moralnu odgovornost da pomogne bosanskoj zajednici u Holandiji i da prizna genocid u Srebrenici i da zauzme proaktivan stav prema priznavanju genocida i borbi protiv prosrpskog nacionalizma u Bosni i Hercegovini.

Danas smo u Den Hagu – međunarodnom gradu mira i pravde. Tu se nalazi i Tribunal za Jugoslaviju. Tribunal je zatvoren 2017. godine, sa 161 optuženom osobom i 90 osuđenim. Kao rezultat ovih osuda, Međunarodni krivični sud je utvrdio da u Bosni i Hercegovini nije bilo građanskog rata, već srpske i hrvatske agresije. Nezavisni zakon, ključni uslov za zdravu demokratiju, uspio je prevladati. Naš zadatak je da nastavimo sa nacionalnim obilježavanjem kako žrtve genocida počinjenog u Srebrenici nikada ne budu zaboravljene. Željeli bismo to činiti na obećanom nacionalnom spomeniku u bliskoj budućnosti. Ovim putem tražimo podršku od opštine Den Hag i holandske vlade da nas dodatno podrže u brznoj realizaciji ovog spomenika.

Danas također razmišljamo o godini za pamćenje. Generalna skupština Ujedinjenih nacija usvojila je 23. maja ove godine rezoluciju kojom se u svijetu obilježava sjećanje na genocid u Srebrenici 11. jula. Negiranje genocida i veličanje ratnih zločinaca postalo je kažnjivo. Uprkos činjenici da srpski političari otvoreno negiraju genocid u Srebrenici, do danas nikome nije suđeno za to. Kao rezultat toga, potražnja za implementacijom i pridržavanjem ove rezolucije je velika.

Usvojena rezolucija je od velikog značaja za bosansku zajednicu. Nakon 1995. godine, žrtve genocida u Srebrenici svakodnevno su patile od krajnje desnih srpskih nacionalista koji su uveliko negirali genocid u Srebrenici. Sa usvojenom rezolucijom, ovo bi trebalo da bude prošlost. Provodeći i pridržavajući se ove rezolucije, žrtve genocida moraju znati da više nisu same, već da iza njih stoji i svijet.

U Memorijalnom centru u Potočarima danas se pokopava 14 nevinih žrtava genocida. Najmlađa žrtva imala je 17 godina, a najstarija 68 godina. Danas obilježavamo ove i sve druge žrtve, njihove najmilije i najblize. Hajde da se svi borimo i osiguramo da se genocid više nikada ne ponovi nigdje u svijetu.

Hvala vam!

GOVOR ISPRED UDRUŽENJA PREŽIVJELIH SREBRENIČKOG GENOCIDA JULI 1995.

Munira se 1961. godine preselila u Srebrenicu i udala se za Hilmu Subašića. Njihova stambena zgrada bila je mješavina Hrvata, Srba, Jevreja i Bošnjaka. Zajedno su slavili praznike i oplakivali preminule. Devedesetih godina prošlog vijeka atmosfera se promijenila usljed jaca snaga nezavisnosti i podjele u Jugoslaviji.

Munira je primijetila da im bosanski Srbi izvode djecu iz škole i šalju ih u Beograd. Kolege i komšije o tome su malo govorile, ali je njihovo ponašanje postajalo sve čudnije.

Do izbijanja rata 1992. godine svi bosanski Srbi i Hrvati napustili su svoje stanove, a Srebrenica je bila pod opsadom. Munira nije osjetila bol njihovim odlaskom, ali je osjetila bol zbog izdaje kada su se vratili kao neprijatelji i počeli pucati.

Grad su preplavile desetine hiljada izbjeglica, zbog čega je nastala oskudica hrane, vode i lijekova. Munira to opisuje kao najveću koncentraciju ljudi na svijetu, gdje je čak i disanje postalo teško. Počelo je granatiranje i vojnici UN-a su nam rekli da je Srebrenica pala. Muškarci bi se borili da je zaštite, ali je potpuno demilitarizovana i rečeno nam je da idemo u Potočare. Sjećam se da sam nosila samo čarape. Vidjela sam djevojčicu kako plače jer ju je majka ostavila i otišla sam sa njom do fabrike akumulatora koja je bila tamo a služila je kao baza UN-a. Tada su nam se vojnici UN-a rugali. Oni su bili jednako loši kao i Srbi. Bila sam sa suprugom i sinom Nerminom, koji je tada imao 17 godina. Mene i muža nisu pustili u fabriku baterija. Moj sin Vahidin je bio u vojsci. Hilmo i ja smo prenoćili vani. Čula sam kako Srbi izvode djevojčicu. Mogli ste je čuti kako vrišti i kako drugi ljudi viču "ima samo dvanaest godina". Tada je počelo silovanje i ubistvo.

Sljedećeg dana Mladić je sa kamerama obišao bazu i djeci podijelio slatkiše i hljeb. Ali kada su kamere isključene, nastao je haos. Počela sam da vrištim i imala sam napad panike. Jedan od srpskih vojnika mi je prišao i pitao zašto vičem. Mislila sam da će mi pomoći, pa sam mu rekla da mi je sin u fabrici. Pozvao je mog sina i odveo ga, a da ga više nisam vidjela. Forenzičari nisu uspjeli pronaći sve Nerminove posmrtno ostatke. Samo dvije male kosti pronađene su svaka iz različitih masovnih grobnica, udaljenih 25 km, na mjestima masovnih pogubljenja. Srceparajuće je čekati 18 godina da se pronađu ostatci vašeg najmlađeg sina, da biste mogli zakopati samo dvije njegove kosti.

Zbog njene vriske Muniru su vojnici UN-a odveli i dali joj sedativ, tako da nije vidjela kada je Hilmo odveden. Njegove posmrtno ostatke su istraživači iz Haga pronašli u masovnoj grobnici, ali su ostali neidentifikovani u mrtvačnici osam godina prije nego što su ga sahranili 2004. godine.

Manje je priča poznato o užasima žena koje čekaju deportaciju u bazi UN-a, ali Munira nudi uvid u neke traumatične scene. Uplakanoj bebi vojnici bosanskih Srba odrubili su glavu, a kolega im je sarkastično čestitao, rekavši: "Dobro urađeno". Petnaestogodišnjaku je rečeno da siluje svoju mlađu sestru. On je to odbio pa je ubijen, a oni su je sami silovali. Holandski vojnici koji dozvoljavaju odvođenje devojaka. Nek se nikada više ne vide. Ponekad su se muškarci nalazili kako se kriju među ženama - Dozvoljeno im je da ih odvedu u Bijelu kuću, gdje je izvršeno klanje. Od 11. do 14. jula nije bilo ni hrane ni vode. Svi su bili u šoku. "Ovo je bilo vrijeme kada su svi umrli - bukvalno ili emocionalno."

"Nadali smo se da su bili zatočeni do 1997. godine", prisjeća se ona. "Ali kada je Hag počeo da iskopava tijela, shvatila je da se niko ne vraća. Kao što su imena poginulih urezana u kamenje, Srebrenica je urezana u sjećanje svih koji su svjedočili užasu. To je iskustvo koje niko nije uspio da izbjegne, uprkos protekle više od dvije decenije.

Dok svijet izvlači lekcije iz Srebrenice istorija se ponavlja na nekom drugom mjestu, kao što je Palestina. Ovdje se odvija konflikt, zauzimanje teritorija, upotreba ogromne sile i višekratno nasilno premještanje stanovništva i zajednica. Priče porodica koje su izgubile kuće i djecu koja žive u strahu, liče na tragediju Srebrenice. Isto kao i Srebrenica postavlja i Palestina pitanja pravde, ljudskih prava i uloge međunarodne

zajednice. Ovo nas podsjeća da mir i sigurnost nisu unaprijed dati i da su lekcije iz prošlosti krucijalne za jednu pravedniju budućnost.

Efekti rata u Srebrenici ostaju kao upozorenje za svijet. Mir, pomirenje i pravda su esencijalni, ne samo da bi se žrtve poštovala, nego da bi se buduće generacije oslobodile od nasilja i mržnje.

Sjećanje na tragedije kao što je Srebrenica je značajno da bi se sjećanja na žrtve održavala u životu i njihove ispovijesti prenosile. Ali mi moramo također lekcije prošlosti razumijeti i primijenjivati da bi ponavljanje spriječili. Treba da stremimo ka svijetu pravde i mira, i da lekcije Srebrenice nikad ne zaboravimo.

GOVOR TINEKE STRIK

“Tragedija Srebrenice zauvijek će progoniti istoriju Ujedinjenih naroda.”

To su bile rječite riječi koje je prije tačno 24 godine izgovorio generalni sekretar UN Kofi Anan.

Genocid od 11. jula 1995. ostavio je duboku ranu. Sa onima koji su ostali u Bosni, ali i sa onima koji su otišli tražeći sigurno utočište i budućnost preko granica. Ovu ranu niko nije mogao izbjeći, primijetila sam tada u razgovorima sa bosanskim izbjeglicama.

Bol, koji ostavlja traga i na novoj generaciji koja mora sve ispraviti.

Pored tuge, straha, nemoći i bijesa koji genocid u Srebrenici izaziva kod rodbine i preživjelih, ova tragedija simbolizira neuspjeh međunarodne zajednice.

Unatoč obećanju nakon Drugog svjetskog rata: 'nikad više genocid', napustili smo Bosnu.

Pod međunarodnim motom 'odgovornost za zaštitu', porodicama je obećana sigurnost. Prvo u enklavi UN-a Srebrenica, kasnije u bazi Holandskog bataljona. Ipak, pod očima mirovnih snaga UN-a, muškarci su predati Mladićevim hirovima, sa najgorom mogućom posljedicom po njih: jezivim masovnim ubistvom.

Holandija je duboko povezana sa padom Srebrenice. Pripadnici bosanske zajednice u našoj zemlji to nose sa sobom i dijele svoju historiju.

Ali i naši dječaci i djevojčice nisu mogli spriječiti masovnu deportaciju muškaraca i dječaka, zbog političkih odluka više.

To ne samo da je zadalo udarac Holandskom bataljonu, već je odjeknulo kroz čitavo holandsko stanovništvo. Srebrenica je postala i naša historija.

Rođaci, preživjeli i veterani pokušavaju prevladati svoje traume. U dirljivoj pozorišnoj predstavi 'Opasna imena' to čak rade zajedno.

Ali bol koji se poriče ne može izliječiti. Priznanje genocida u Srebrenici nije samo važan simbol, ono je uslov za dalji život, za izgradnju društva u doslovnom smislu te riječi.

Da bi izlječenje bilo moguće, neophodno je da međunarodna zajednica jednoglasno i jasno prepozna stradanje u Srebrenici, te prepozna i snosi odgovornost za svoje neuspjehe.

Neka međunarodno priznanje u obliku rezolucije UN-a bude prvi korak ka priznanju u samoj Bosni.

Nažalost, nacionalno pomirenje do danas ostaje ništa drugo do daleka perspektiva. U Bosni političari još uvijek zloupotrebljavaju poricanje genocida kako bi prakticali politiku identiteta i držali državu podijeljenom.

Prije dvije godine, tokom zvanične komemoracije u Srebrenici, vidje; a sam transparente lokalnog stanovništva u čast srpskih vojnika, kao provokaciju preživjelima i rodbini. Mnogi preživjeli se tamo ne osjećaju sigurno.

Istovremeno, majke Srebrenice ostavile su dubok utisak svojom neumornom borbom za pravdu, priznanje i pomirenje. One predstavljaju nadu i uspješne su.

Zvanično izvinjenje holandske vlade koje je konačno stiglo prije dvije godine, kao i ovogodišnja rezolucija UN-a, je neprocjenjive vrijednosti. Žestoki otpor ovoj rezoluciji, do nivoa predsjednika Srbije, potvrđuje suštinski značaj obilježavanja godišnje komemoracije širom svijeta, a posebno u Evropi.

Ali takođe:

Nastavak traženja i godišnjeg sahranjivanja tijela žrtava.

Rasprava o genocidu u učionici, društvenom domu, medijima.

Pružanje velikodušne naknade i podrške.

Promoviranje priznanja i pomirenja u samoj Bosni i Hercegovini.

Na taj način možemo raditi ka nepodijeljenom društvu, demokratskoj ustavnoj državi sa perspektivom uključivanja u porodicu zemalja EU.

I ovo je jedini način na koji zaista možemo održati obećanje:

Nikad više rat, i nikad više genocid.

GOVOR GIJS PEPIJN TUINMAN

Poštovani prisutni, rodbino, Ambasador Almir Šahović, Ekselencije,

Danas, ovdje u Lange Voorhoutu u Hagu, održaću svoj prvi govor kao Državni sekretar za odbranu. Smatram da mi je to čast učiniti sa vama tokom ove 29. nacionalne komemoracije genocida u Srebrenici.

Prije svega, zato što mislim da je važno biti ovdje u ime nove vlade, ali i u ime ove vlade da odmah istaknemo našu uključenost u Srebrenicu i bosansku zajednicu u Holandiji.

Holandija i Bosna i Hercegovina imaju zajedničku istoriju i stoga su zauvijek povezane.

Ovaj Kabinet također stoji uz vas u vašem sjećanju, u vašoj žalosti i u vašoj potrazi za priznanjem.

Drugo, smatram da je čast da vam održim svoj prvi govor, jer su užasi u Srebrenici pomogli da se formiram kao osoba i kao vojnik.

11. jula 1995. godine imao sam 15 godina. O ratu u bivšoj Jugoslaviji saznao sam iz pisama koje je kćerka porodičnog prijatelja pisala svojoj majci.

Bilo je to 1992. godine i ona je bila dio UNPROFOR-a. Čak i tada tenzija je rasla.

Na mene je uticalo to što su konvoji pomoći zaustavljani, čak uzimani taoci, a ja sam sjedio na kauču u Holandiji i nisam mogao ništa učiniti.

Mogu vam reći: 'Srebrenica' je uticala na moj izbor karijere. Već 30 godina me vodi borba protiv nepravde. Kao vojnik, ali i sada kao državni sekretar. Imam novu ulogu, ali istu misiju.

Dame i gospodo,

Moramo biti na oprezu.

Tenzije na Balkanu ponovo rastu, kao i etnička retorika i poricanje genocida.

Ujedinjene nacije su nedavno proglasile 11. jul zvaničnim danom sjećanja na genocid u Srebrenici. Drago mi je što je Holandija mogla podržati ovu inicijativu Njemačke i Ruande kao susponzora rezolucije.

Ovaj dan je danas međunarodno priznat, a to je izuzetno važno.

Holandija se zalaže za suverenitet i nezavisnost Bosne i Hercegovine.

Sa 150 holandskih marinaca trenutno učestvujemo u misiji EUFOR-a Althea i doprinosimo političkoj i društvenoj stabilnosti.

Jer riječi nisu dovoljne.

Na velikom mezarju u Potočarima danas će biti sahranjeno 14 novoidentifikovanih žrtava.

Svaki novi grob označava posljednje počivalište.

Svaka nova identifikacija rodbini nudi mir i udobnost, koju traže već 29 godina.

Holandija je uključena na mnogo načina, pored ostalog i kao domaćin Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.

Pravda je krenula svojim tokom.

Glavni odgovorni za genocid u Srebrenici, Ratko Mladić, dane provodi u zatvoru u Šveningenu.

Upravo ste prošli pored njega tokom Marša mira za Srebrenicu.

Time se ne mijenja historija.

Time nećete vratiti svoje voljene.

Ali bitno je da ratni zločinci ne izbjegnu kaznu.

U međuvremenu, vi i vaša djeca ste izgradili novi život u Holandiji.

Za to je potrebna hrabrost i upornost i na to možete biti ponosni.

Danas su naše misli sa više od 8.000 očeva, sinova, braće, rođaka i prijatelja koji više nisu ovdje. Komemoriramo, pamtimo i razmišljamo.

Naša je dužnost učiti iz prošlosti, djelovati i spriječiti ponovnu eskalaciju nasilja.

Neka ovo 29. obilježavanje genocida u Srebrenici bude i poticaj svima da radimo za pravdu i da zaštitimo ono što nam je drago.

Hvala vam!

“SREBRENICA INFERNO”

Majko, majko, jos te sanjam
Sestro, brate, jos vas sanjam svake noci
Nema vas nema vas nema vas
Trazim vas trazim vas trazim vas
Gdje god krenem vidim vas
Majko, oce, sto vas nema

Bosno moja ti si moja mati
Bosno moja majkom cu te zvati
Bosno majko Srebrenice sestro
Necu biti sam

GOVOR FONDACIJE NACIONALNOG SPOMENIKA SREBRENIČKOG GENOCIDA '95

Dame i gospodo, Poštovani prisutni,

Danas smo ovdje, ujedinjeni u našem zajedničkom sjećanju i zajedničkoj tuzi, kako bismo posvetili spomenik u znak sjećanja na genocid u Srebrenici. Nismo ovdje samo da bismo otkrili fizički spomenik, već i da bismo stvorili trajno sjećanje na jedno od najmračnijih poglavlja novije historije.

Ovo je početak mog govora koji smo danas željeli izgovoriti. Danas smo ovdje, ne da bismo otkrili spomenik, već da bismo govorili o njegovom nepostojanju. Bolna je stvarnost da još uvijek nije podignut opipljiv spomenik u Holandiji u znak sjećanja na žrtve genocida u Srebrenici. Prošle su već četiri godine od dana kada smo najavili da težimo ka izgradnji Nacionalnog Spomenika u Hagu, međunarodnom gradu mira i pravde, u znak sjećanja na žrtve. Danas stojim ovdje s porukom zabrinutosti.

U proteklim godinama smo blisko saradivali s gradskom upravom Haga kako bismo pronašli prikladnu lokaciju i izvršili potrebne pripreme. Saradnja s gradskom upravom Haga bila je vrlo pozitivna i bilo je mnogo volje. Izvršena je analiza lokacija i rezultati su sada dostupni. Naše istraživanje je pokazalo da je jedina ispravna lokacija za ovu inicijativu trg ispred bivšeg Tribunala za bivšu Jugoslaviju. Najidealnija opcija bi bila informativni centar u zgradi istog Tribunala. Međutim, budućnost ove zgrade je još uvijek neizvjesna, i trenutno je u vlasništvu države.

Stoga nam je potrebna podrška države kako bi prihvatili ovu inicijativu i zajedno s nama je realizovali. To je jedina preostala karika i pozivamo državu da čuje naš vapaj za pomoć i odgovori na njega. Ovaj spomenik bi bio trajni nacionalni simbol našeg kolektivnog sjećanja, podsjetnik na stravične događaje i poziv na budnost protiv mržnje, netolerancije i nepravde. To nije samo počast žrtvama, već i upozorenje za buduće generacije.

Barem smo danas željeli najaviti da ćemo postaviti privremeni spomenik, zamjenski znak, na planiranoj lokaciji. Nažalost, čak ni to trenutno nije moguće. Zato smo mi, u ime fondacije Nacionalni Spomenik Srebrenica Genocid, tokom Marša mira (Mars Mira) ranije danas, simbolično položili vijenac kod Tribunala za bivšu Jugoslaviju kao simbol za spomenik koji tek treba doći.

Dame i gospodo, iako danas ne otkrivamo spomenik, otkrivamo našu odlučnost. Našu odlučnost da očuvamo sjećanje na žrtve Srebrenice, da nastavimo borbu za pravdu i istinu, i da se pobrinemo da njihovo stradanje ne bude zaboravljeno. Radimo zajedno na društvu u kojem spomenik za Srebrenicu više ne nedostaje, i u kojem lekcije iz prošlosti pomažu u izgradnji boljeg svijeta. Neka danas i uvijek stajemo za pravdu, mir i čovječnost.

www.NMSG95.nl

GOVOR ALDIN EFENDIJE ŠAHBAZOVIĆA

Drage majke Srebrenice, poštovane preživjele žrtve Genocida u Srebrenici, uvažene ekscelencije, cijenjeni prisutni, braćo i sestre,

Esselamu alejkum i dobar dan,

Prošlo je dvadeset i devet godina od genocida u Srebrenici, koji su počinili pripadnici srpske vojske i policije. To zlo ostavilo je duboke posljedice u Bosni i Hercegovini ali i širom svijeta. Iako su činjenice potvrđene presudama Međunarodnog suda u Hagu, još uvijek se suočavamo sa kontinuiranim naporima onih koji pokušavaju umanjiti ili negirati tu istinu.

Teško je s takvim saznanjima i u takvom okruženju živjeti, radovati se životu i kovati planove za ljepšu budućnost. Ipak, iz dana u dan se trudimo da gradimo svijet koji će nalikovati onome na što nas Uzvišeni poziva: "O vjernici, svi živite u miru i ne idite stazom šejtana, on vam je neprijatelj otvoreni" (El-Bekare, 208).

U srcu našeg vjerovanja leže otvorenost i zajedništvo s drugima. Zato smo ohrabreni što je slobodni svijet pokazao hrabrost da pokuša ušutkati one koji su prešli sve granice zla, veličali zločince i ponižavali žrtve. Globalna svijest o genocidu u Srebrenici, čak iako je to samo jedan dan u julu svake godine, može pokrenuti društvene procese koji se tiču svih nas. Ovo je velika gesta solidarnosti, priznavanja i odbrane dostojanstva porodica žrtava. Za nas bosanske muslimane posebno je važno da, makar simbolično, postoje ljudi i vlade koje se žele suprotstaviti zlu, prihvatiti žrtve i učiniti ono što je potrebno da majke Srebrenice osjete nježnost i ljubav ljudi. Ova gesta globalne empatije i solidarnosti treba biti lekcija za sve nas, da naučimo iz zla koje se dogodilo u našoj zemlji i svoj vrhunac dostiglo u Srebrenici, koji je pogrešan put kojim ne smijemo ići.

Naše misli su također sa onima koji trenutno trpe zbog rata, gdje se krše sva ljudska prava. Vijesti koje svakodnevno vidimo prikazuju neopisivu ljudsku patnju. U ovom trenutku suviše je govoriti o kriminalnoj i političkoj odgovornosti onih koji posjeduju moć, a koji su uključeni u zločine u Gazi i Ukrajini. Jednog dana će oni biti pozvani da odgovaraju za svoje postupke. Međutim, šta ćemo sa krivicom onih ljudi koji podržavaju ili prešutno odobravaju te zločine? I na kraju, šta sa moralnom krivicom svih nas koji ovo, manje ili više, nijemo posmatramo? Ne, niko od nas neće izbjeći pravdi, čak i ako mislimo da smo nedodirljivi pred Božijim sudom. Zato, danas više nego ikada, moramo biti jedinstveni u našoj borbi za istinu, pravdu i ljudsko dostojanstvo. Naša obaveza je da se sjećamo, da educiramo i da budemo glas onih koji su izgubili svoje glasove u strahotama rata. Neka nas naša vjera i ljudskost vode ka svijetu gdje će zlo biti prepoznato i spriječeno a mir i pravda imati prioritet.

Hvala na pažnji!

GOVOR SASKIA BRUINES OPŠTINA DEN HAG

Poštovani prisutni,

UN su 23. maja ove godine usvojile rezoluciju kojom se slažu da 11. jul sada bude Međunarodni dan sjećanja na genocid u Srebrenici.

Kao grad UN-a, Hag to, naravno, svesrdno podržava.

Genocid u Srebrenici je najniža tačka u poslijeratnoj historiji Evrope.

Sve je počelo više od tri godine ranije, u aprilu 1992. godine, početkom srpske opsade glavnog grada Sarajeva.

Trajalo je skoro četiri godine i koštalo života dvanaest hiljada civila.

U to vrijeme ratno nasilje se širi Bosnom.

Došlo je do etničkog čišćenja Bošnjaka.

Civili su internirani u nehumanim uslovima.

Silovanje je namjerno korišteno kao oružje.

Fotografija Howarda Buffeta, koja je sada izložena u atriju gradske vijećnice, pruža uvjerljivu ilustraciju ovih užasa: fudbalsko igralište u Bosni koje je na brzinu pretvoreno u groblje jer je toliko ljudi ubijeno za kratko vrijeme da su zakopani na svakom dostupnom mjestu...

Sve je to kulminiralo padom srebreničke enklave i genocidom koji je uslijedio.

Prvi u Evropi od 1945.

Genocid u Srebrenici je naša zajednička prošlost.

Genocid u Srebrenici je dio historije ove zemlje, ovog grada.

Upravo zbog toga općina Hag smatra da je važno da postoji dostojan spomenik koji obilježava sjećanje na žrtve Srebrenice.

Radimo na realizaciji ovoga zajedno sa svim uključenim organizacijama i grupama.

Nadamo se da će biti spreman sljedeće godine.

Rat u Evropi.

Sada je to gorka realnost više od dvije godine.

Rat u Ukrajini samo čini ovu komemoraciju još aktuelnijom.

Razlog više da Hag nastavi da radi za međunarodni pravni poredak.

Kao grad domaćin Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, Hag je mogao doprinijeti osudi najodgovornijih za ratne zločine i genocid tokom rata u bivšoj Jugoslaviji.

Kao grad mira i pravde, Hag je dužan da učini sve što je moguće da podrži dalji razvoj međunarodnog krivičnog prava.

I zauvijek iskorijeniti nekažnjivost ratnih zločinaca.

Neka nas uvijek podsjećaju žrtve genocida u Srebrenici, onih više od osam hiljada ubijenih dječaka i muškaraca.

GOVOR G. ALMIRA ŠAHOVIĆA AMBASADORA BIH U NIZOZEMSKOJ

Poštovani ministri, drage kolege ambasadori, dragi preživjeli genocida u Srebrenici, dragi članovi porodica žrtva genocida, dame i gospodo, dragi prijatelji,

Na početku bih želio da se zahvalim Nizozemskoj, kao i svim drugim državama koje su snažno podržale usvajanje Rezolucije Generalne skupštine UN, kojom se 11 juli proglašava Međunarodnim UN danom razmišljanja i komemoracije genocida u Srebrenici. Rezolucije, koja je, kao što znamo, usvojene prije nekoliko sedmica.

Dame i gospodo, dragi prijatelji,

Govoreći o holokaustu, italijanski pisac i jedan od preživjelih holokausta Primo Levi je rekao: Desilo se jednom, može se desiti opet....

Okupili smo se danas ovdje u Hagu, svjetskoj prijestolnici mira i pravde, kako bi još jednom naglasili potrebu stalnog sjećanja na genocid u Srebrenici. Svaki put, kada se sjećamo genocida u Srebrenici, dižemo naš glas se protiv mržnje, dižemo naš glas protiv netolerancije, dižemo naš glas protiv nasilja. Svaki put, kada se sjećamo genocida u Srebrenici, snažno podržavamo ljudska prava svake osobe, snažno podržavamo vrijednosti na kojima počivaju naše demokracije.

Ali sjećanje na žrtve i komemoracija genocida u Srebrenici ne treba da bude samo puko sjećanje.

Komemoracije genocida predstavlja i poziv za akciju, za djelovanje:

Djelovanje u smislu borbe protiv svih onih ekstremnih i radikalnih snaga koje pokušavaju da ponovno pišu istoriju, koje žele da mjenjanju činjenice, činjenice koje su utvrdile i potvrdile najviše međunarodne sudske instance, onih snaga koje negiraju genocid u Srebrenici, onih snaga koje veličaju ratne zločine i njihove zločine.....

Ali i djelovanje u smislu pružanja snažne podrške Bosni i Hercegovini na njenom evroatlanskom putu, što je bez ikakve sumnje, najbolja garancija da nam se crni momenti naše istorije neće ponoviti. To je i najbolji način odavanja počasti žrtvama i podrške njihovim familijama da žive u demokratskom i inkluzivnom društvu.

Dame i gospodo, dragi prijatelji, Negiranje genocida u Srebrenici ne predstavlja samo atak na žrtve i njihove familije. Negiranje genocida u Srebrenici je i akt koji na najgori način podriva temelje na kojima počivaju istina i pravda. Mi to ne smijemo prihvatiti. Naša je obaveza da se suprostavimo svim onima koji pokušavaju da unesu mržnju i podjele u naša društva, koji koriste našu prošlost kao oružje u cilju realiziranja njihovih ekstremnih i radikalnih politika. Treba glasno reći i ponavljati da negiranje genocida i širenje mržnje predstavljaju veoma ozbiljnu prijetnju, i to ne samo za naše demokracije, već i za našu sigurnost, i to ne samo u Bosni i Hercegovini. Kasnije može biti suviše kasno...

Zbog svega ovoga, trebamo nastaviti da prenosimo sjećanje na Srebrenicu budućim generacijama. Treba da učinimo sve što možemo, kako bi "Nikada više" konačno postalo realnost. Na kraju, želio bih još jednom da kažem koliko cijenimo odluku Vlade Nizozemske i grada Haga, da se ovdje u Hagu izgradi spomenik posvećen žrtvama genocida u Srebrenici. Nadam se da će radovi uskoro početi.

Kako je rekao Edi Viesel, dobitnik Nobelove nagrade za mir i jedan od preživjelih holokausta:

Za mrtve i žive, moramo svjedočiti.....

Hvala

GOVOR MINISTRA SEVLIDA HURTIĆA

Cijenjene porodice žrtava genocida u Srebrenici,
Moji Bosanci i Hercegovci,
Poštovani zvaničnici i prijatelji iz Kraljivne Nizozemske,
Uvaženi gosti,

Najprije, hvala vam što se danas nalazite na pravoj strani historije i na strani cijelog civiliziranog svijeta, koji će danas, u Ujedinjenim nacijama u New Yorku, obilježiti Međunarodni dan sjećanja na genocid u Srebrenici.

11. juli je najbolnji dan u našoj zemlji i mi smo danas u mislima uz porodice žrtava, a posebno uz porodice koje danas u Memorijalnom centru Srebrenica – Potočari ispraćaju 14 identifikovanih žrtava genocida.

Obaveza svih nas i budućih generacija jeste da nastavimo tražiti nedužno ubijene u genocidu, čije se kosti nalaze u grobnicama, te da budemo uporni i tražimo hapšenje i procesuiranje odgovornih za genocid.

Srebrenica je opomena Evropi, ali i cijelom svijetu da se zlo uvijek može ponoviti. Zato je važno da podsjećamo i njegujemo kulturu sjećanja, te razvijamo svijest s ciljem prevencije genocida, a tu je posebna važna uloga mladih ljudi koji imaju obavezu da istražuju i pišu.

Govorite samo istinu. To je naš put. Istina je u presudama. Genocid u Srebrenici je čvrsto dokumentovan i sudski utvrđen. Pečat na istinu je Rezolucija UN-a, ali i rezolucije Organizacije islamske saradnje(OIC) i brojnih drugih država pojedinačno.

I na kraju, hvala Kraljevini Nizozemskoj, ali i svima vama koji ste se danas okupili da se još jednom sjetimo, ali i obavežemo da nikada nećemo zaboraviti najveći zločin u Evropi nakon holokausta.

Hvala vam

Način obavljanja dženaze namaz

Dženaza-namaz nema niti jednog rekata. Klanja se stojeći (na kijamu), a sastoji se od četiri tekbira (Allahu ekber) i selama. Ruke se podignu spram ušiju samo prilikom donošenja prvog tekbira. Ko izostavi makar i jedan tekbir kod klanjanja dženaza-namaza, taj namaz mu neće vrijediti, jer su ti tekbiri obavezni (farz). Ako se više ništa drugo ne bi proučilo, namaz će ipak biti valjan.

Dženazu-namaz u odsustvu zanijetimo sljedećim riječima:

"Nevejtü en usallije lillahi te'ala salatel-l-džennazeti-l-ga'ibi, sena'en lillahi te'ala, ve salavaten 'alen-n-nebijji, ve du'aen li šuheda'i Srebrenica, edaen mustakbilel-kibleti, iktedejtü bi hazel imami Allahu ekber!"

Nijjet za namaz se može učiniti i na svom jeziku, na ovaj ili sličan način:

"Odlučih da klanjam, u ime Allaha Uzvišenog, dženazu-namaz u odsustvu, uz hvalu Allahu i salavat Vjerovjesniku, i upućujući dovu za šehide Srebrenice, okrenuvši se prema Kibli i pristajući za ovim imamom – Allahu ekber".

I ovaj namaz kao i svi drugi namazi može se zanijetiti srcem, odnosno mislima.

Poslije početnog tekbira uči se 'Subhaneke' dodajući mu 've dželle senauke' iza riječi 've te'ala džedduke.' Zatim se izgovori drugi tekbir, pa se prouče 'Salavati', koji se uče na drugim namazima na posljednjem sjedenju.

Poslije 'Salavata' donose se treći tekbir i onda se prouči 'Dova'.

Nakon 'Dove' prouči se četvrti tekbir i preda se selam.

Danas se ovdje sjećamo života i smrti 14 žrtava genocida koji su danas pronašli svoj vječni smiraj u memomrijalnom centru Potočari – Srebrenica.

Najmlađa žrtva imala je samo sedamnaest godina.

Najstarija žrtva imala je šesdeset i osam godina.

	PREZIME	IME OCA	IME	GODIŠTE	GODINE
1	BAŠIĆ	ADEM	MIDHAT	1973	22
2	EFENDIĆ	UZEIR	HASIB	1928	64
3	EFENDIĆ	UZEIR	ĆAMIL	1931	67
4	HARBAŠ	RAGIB	SAKIB	1975	20
5	JAŠAREVIĆ	ISMET	AHMET	1971	24
6	KRDŽIĆ	DAUT	MEHMED	1961	34
7	MANDŽIĆ	ARIF	LATIF	1964	31
8	MUJIĆ	OMER	BERIZ	1978	17
9	MUSTAFIĆ	KADRIJA	HAJDIN	1959	36
10	OMIĆ	ASIM	SABRIJA	1966	29
11	SALIĆ	IBRAHIM	HAMED	1927	68
12	SALIHović	MEHEMED	NEVRES	1970	25
13	SALKIĆ	MUHAREM	IBRAHIM	1935	60
14	ŠILJKOVIC	RAMO	MUŠAN	1956	39

8372

“NEMOJ ŽALIT SUZAMA”

**Nemoj žalit suzama
Već se sjeti dovama
Nemoj da ti suza krene
Kad probudiš uspomene**

Nemoj žalit oče moj
Kad ugledaš mezar moj
Nemoj da ti suza krene
Kad se sjetiš oče mene

**Nemoj žalit suzama
Već se sjeti dovama
Nemoj da ti suza krene
Kad probudiš uspomene**

K'o da duša poleti
Sva u nuru izgori
Zastane kraj kapije
Ridvan čuvar avlije

RIJEČ ZAHVALE

Dame i gospodo, od srca vam se zahvaljujemo koji ste ovom komemorativnom skupu prisustvovali i online pratili. Nadamo se da ćemo se okupiti u većem broju naredne godine, u petak 11. jula 2025. godine. Iduće godine je trideseta godišnjica sjećanj na žrtve počinjenog genocida u i okolini Srebrenice 1995.

Pročitali smo imena žrtava počinjenog genocida u Srebrenici koji su danas u komemorativnom centru u Potočarima ukopani. Ove su žrtve prije 29 godina zločinački ubijene i strijeljane, nadamo se da su danas poslije ukopa u Potočarima našli svoj vječni mir. Da im se dragi Allah smiluje i u dženetske bašće uvede.

Ne zaboravimo njih i sve druge Srebreničke žrtve kao i žrtve u drugim krajevima i gradovima. Ostanimo, svako na svoj način, vezani za njih i nosimo ih u našim srcima. Ostanimo oprezni i činimo sve što je u našoj moći da ne dozvolimo da se ikada ponovi genocid kao u Srebrenici. Potrudimo se da zločinci koji su krivi za počinjeni genocid budu na pravi način kažnjeni kao pouka budućim generacijama da svaki zločin mora biti sankcionisan. Da više niko i nikada ne pomisli počiniti zločin takvih razmjera bilo gdje i bilo kome.

NIKAD VIŠE SREBRENICA!

11 juli 2024, WASSENAAR – LANGE VOORHOUT, DEN HAAG

www.srebrenica-herdenking.nl
info@srebrenica-herdenking.nl
marsmira2013@gmail.com